IMPACTUL IMPEDIMENTULUI JUSTIFICATOR ASUPRA RELAȚIILOR CONTRACTUALE

THE IMPACT OF THE JUSTIFYING IMPEDIMENT ON CONTRACTUAL RELATIONSHIPS

CZU: 347.44 **DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.10722277**

PRAPORȘCIC Valeria,
Universitatea de Stat din Moldova,
E-mail: valeriapraporscic97@gmail.com

Summary

The devastating effects of the Covid-19 pandemic have affected the whole world, especially with contractual relations being disrupted, given the fact that some contracts were impossible to execute during the period in which the force majeure event existed. The pandemic highlighted how flawed the legislation is in this regard, because even if the Civil Code of the Republic of Moldova provides for the article that provides for the application of the justifying impediment in contractual relations, in practice it turned out to be not so clear.

Keywords: *contract, the Covid 19 pandemic, force majeure, the unpredictability of the event, contractual obligations.*

Importanța impedimentului justificator, cât și a impactului ce îl poate avea acesta asupra relațiilor contractuale a fost abordat de-a lungul timpului, atât în doctrină, cât și în practica judiciară, cunoscând o evoluție și o îmbunătățire a legislației în ceea ce privește aplicarea corectă a instituției impedimentului justificator, fiind o noțiune nouă ce a fost implementată în Codul Civil al Republicii Moldova începând cu 1 martie 2019. Conținutul și trăsăturile instituției impedimentului justificator sunt asemănătoare cu cele ale forței majore, articol ce se regăsea în vechea reglementare, totuși sunt subtilități și neclarități pe care ni le propunem să le dezvoltăm pe parcurs.

Cercetarea își propune să clarifice ce circumstanțe sau evenimente ar putea fi considerate impediment justificator într-un contract civil, precum și aplicabilitatea prevederilor legale în contextul măsurilor întreprinse de autorități în raport cu evenimentele survenite. În urma analizei comparate a legislațiilor și practicilor naționale, precum și a diferitelor opinii și considerente din mediul academic, cercetarea relevă ce circumstanțe ar putea fi considerate un eveniment de forță majoră și care este impactul impedimentului justificator, cât și care sunt particularitățile acestuia asupra relațiilor contractuale.

Considerăm că actul înfăptuirii justiției este departe de a fi perfect, dat fiind faptul că factorul uman joacă și el un rol în luarea deciziilor, în așa mod fiind admisă și ipoteza în care părțile, dar chiar și actorii justiției nu aplică și nu înțeleg corect prezenta instituției, fiind o noutate pentru Codul Civil pe care societatea trebuie să o înțeleagă și aplice corect. Reglementarea, interpretarea și aplicarea corectă a impedimentului justificator este foarte importantă pentru

întregul mecanism juridic, având în vedere faptul că prin aplicarea acestei dispoziții, partea își consolidează încrederea în justiție, fiindu-i asigurată siguranța că în anumite situații ce nu îi sunt imputabile părții, acesta ar putea fi scutit de îndeplinirea obligației contractuale. Trebuie să subliniem faptul că impedimentul justificator vine în ajutor părților de bună credință, care chiar s-au aflat în imposibilitate reală de a onora obligațiile.

Actualitatea subiectului este determinată de efectele economice devastatoare ale evenimentelor din ultimii doi ani care au afectat economia întregii lumi, și anume pandemia cu Covid 19 și cel mai recent, războiul din Ucraina. Aceste efecte sunt la fel de perturbatoare pentru toate contractele, având în vedere și faptul când este imposibilă îndeplinirea obligației pe perioada în care evenimentul de forță majoră există, sau partea se angajează în eforturile de a atenua efectele impactului impedimentului justificator pentru a îndeplini obligațiile contractuale în temeiul faptului că acestea există. Astfel că pandemia Covid-19 a adus la un colaps economic și în timp ce sănătatea trebuie să fie prima prioritate pentru toată lumea, această situație a ridicat nu în ultimul rând probleme economice și de afaceri semnificative. Afacerile au înregistrat întreruperi în aprovizionare, iar multe contracte nu au mai putut fi executate sau au fost executate, dar necorespunzător. Atât în economia națională, cât și cea internațională cel mai mult a avut de suferit horeca, fiind înregistrate pierderi economice devastatoare.

Iar criza doar s-a aprofundat odată cu declanșarea războiului din Ucraina, în special s-a făcut resimțite problemele cu care se confrunta furnizorii de energie, contractele acestora având de suferit. De asemenea tragedia care se desfășoară în Ucraina are un impact în întreaga lume, întrucât invazia neprovocată și nejustificată a Rusiei intensifică o criză alimentară mondială. Țările UE acționează împreună pentru a ajuta oamenii să facă față creșterii abrupte a prețurilor alimentelor și pentru a oferi ajutor celor mai sărace persoane din lume. Astfel că toate aceste evenimente ce au la baza sa un impediment justificator, explică de ce anumite contracte nu au fost respectate, iar actualitatea și înțelegerea prezentei abordări este foarte importantă atât pentru economia națională, cât și internațională.

Scopul general al tezei este determinat de caracterul sistemic și de particularitățile regimului juridic al instituției impedimentului justificator în sistemul reglementării contractelor civile.

Obiectivele principale ale cercetării sunt identificarea lacunelor legislative, cât și problemelor cu care se confruntă practica judiciară întru corecta aplicarea a impedimentului justificator asupra relațiilor contractuale, deoarece în practica de până la 01.03.2019, deseori părțile erau de rea credință, încercând să invoce forța majoră, cât și necunoașterea cauzei ce a dus la imposibilitatea realizării contractuale, dar noua legislație vine să îmbunătățească acest aspect, având în vedere că trece la conceptul răspunderii obiective, în sensul că legea nu cere să se verifice dacă partea contractantă și-a încălcat obligația cu vinovăție sau fără vinovăție, iar cauzele de exonerare de răspundere (numite „justificare”) sunt prevăzute limitativ în art. 903 Cod civil. Important de știut este și faptul că, justificarea produce efecte doar pe durata existenței impedimentului. Dacă impedimentul justificator a fost temporar, iar întârzierea a căpătat trăsăturile neexecutării esențiale, creditorul poate să recurgă la mijloacele juridice de apărare întemeiate pe o asemenea neexecutare. Doar atunci când imposibilitatea de executare a obligației devine permanentă, debitorul poate fi eliberat de executarea obligației sale contractuale. În prezenta teză sunt oferite contextul, analiza și scopul reglementărilor pentru o aplicabilitate în practică cât

mai uniformă. Un alt obiectiv este modernizarea și armonizarea legislației Republicii Moldova la cea europeană. Având în vedere și faptul că Republica Moldova își consolidează eforturile pentru a se afirma pe plan internațional, urmărind scopul integrării europene, considerăm că legislația României, nu doar în ceea ce privește impedimentul justificator, dar și întreaga legislație este un bun model întru consolidarea legislației moldovenești.

În ceea ce privește cercetarea, au fost utilizate mai multe tehnici și metode, dintre care enumerăm analiza și cercetarea istorică a forței majore și a literaturii juridice de specialitate în domeniul acesteia, scrise în limbile română, rusă, engleză, franceză, italiană , astfel fiind asigurat un nivel înalt de cercetare comparativă a diverselor instituții abordate în teză. Având în vedere faptul că impedimentul justificator are implicații de natură juridică, economică, financiar-bancară, psihologică, internațională, în teză, ca metodă de cercetare, a fost utilizată literatură inter- și intradisciplinară corespunzător implicațiilor evidențiate.

Problema ce urmează a fi soluționată este explicarea și aprofundarea conceptului de impediment justificator, cât și distincțiile de forța majoră, care era reglementată de art. 606 al Codului Civil al RM, cât și în multe legislații internaționale. Considerăm că este important ca părțile contractante să beneficieze în cazurile expres prevăzute în legislație de instituția impedimentului justificator, fiind o situație excepțională și de care să nu poată abuza persoanele de rea credință.

Noutatea științifică constă, în primul rând, în domeniul de cercetare ales, cel al impedimentului justificator în cadrul relațiilor contractuale, subiect care nu a fost suspus cercetării sistemice la nivel național, dat fiind faptul că această noțiune a fost introdusă în Codul Civil abia la data de 01.03.2019, iar pe fundalul ultimelor evenimente la nivel internațional, curiozitatea despre aceasta instituție este doar în creștere. În plus, se vor aborda derularea contractelor de proprietate intelectuală în circumstanțe de forță majoră, fapt ce nu este reglementat de legislația națională.

Bibliografie: